

PRZEDPRZEWODNIK DO SPEKTAKLU

wrocławski teatr lalek

Maria Wojtyszko

ZŁA DZIEWCZYNNKA

reżyseria: Jakub Krofta

www.teatrlalek.wroclaw.pl

premiera 24/05/2025

CZYM JEST PRZEDPRZEWODNIK DO SPEKTAKLU „ZŁA DZIEWCZYŃKA”?

Przedprzewodnik do spektaklu to informacje, z którymi warto zapoznać się przed wizytą w Teatrze. Dzięki przedprzewodnikowi dowiesz się więcej na temat przedstawienia, na które się wybierasz. Znajdziesz w nim informacje m.in. na temat:

- ▶ treści i genezy powstania spektaklu „Zła dziewczynka”
- ▶ estetyki, którą posługują się twórcy przedstawienia
- ▶ treści wrażliwych i motywów emocjonalnych
- ▶ intensywnych bodźców dźwiękowych i świetlnych
- ▶ dostępności przedstawienia dla widzów o szczególnych potrzebach

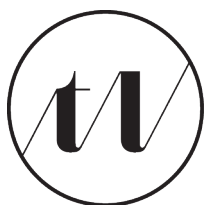
PO CO NAM PRZEDPRZEWODNIKI DO SPEKTAKLI?

Spektakle Wrocławskiego Teatru Lalek powstają na podstawie tekstów, pisanych na zamówienie Teatru. Przedstawienia dotyczą ważnych, często trudnych tematów. Są odważne artystycznie i wykorzystują nowoczesne środki sceniczne. Zdarza się, że po ich obejrzeniu dzieci i młodzież zadają opiekunom wiele pytań. Ich odbiór wywołuje żywe emocje. Przedprzewodnik pozwala się na te pytania i emocje przygotować.

DLA KOGO JEST PRZEDPRZEWODNIK?

Dla wszystkich, którzy chcą dowiedzieć się czegoś więcej o przedstawieniu, w tym:

- ▶ rodziców i nauczycieli, którzy chcą być przygotowani na wrażliwe treści w przedstawieniach lub intensywne, mocno oddziałujące środki wyrazu
- ▶ osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami, neuroróżnorodnych lub w kryzysach zdrowia psychicznego

**wrocławski
teatr lalek**

SPIS TREŚCI

1. Przed wizytą w teatrze.....	4
2. Najważniejsze informacje o przedstawieniu „Zła dziewczynka”.....	7
3. O czym jest spektakl „Zła dziewczynka”?	8
4. Jaką estetyką posługują się twórcy przedstawienia?	10
5. Kto występuje w przedstawieniu „Zła dziewczynka”?.....	12
6. Światła i dźwięki w spektaklu	14
7. Mapa treści wrażliwych i bodźców sensorycznych w przedstawieniu.....	18
8. Czy przedstawienie jest dostępne dla widzów o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami?	24
9. Czy przedstawienie jest odpowiednie dla widzów neuroróżnorodnych?	26
10. W jaki sposób Teatr wspiera widzów ze szczególnymi potrzebami w odbiorze i rozumieniu spektaklu „Zła dziewczynka”?.....	27
11. Słowniczek trudniejszych pojęć	28
12. Kontakt.....	30

PRZED WIZYTĄ W TEATRZE

Przedstawienie pod tytułem „Zła dziewczynka” gramy na Dużej scenie Wrocławskiego Teatru Lalek.

Wrocławski Teatr Lalek znajduje się w ścisłym centrum miasta, przy pl. Teatralnym 4.

Możesz do nas dojechać komunikacją miejską. W pobliżu

Teatru jest niewiele miejsc parkingowych. Możesz mieć trudność ze znalezieniem miejsca do pozostawienia samochodu. Najbliższe duże, płatne parkingi znajdują się w Renomie oraz w Narodowym Forum Muzyki.

Do Teatru warto przybyć chwilę wcześniej. Będiesz mieć wtedy czas, by skorzystać z szatni lub z toalety.

W budynku przywitają Cię pracownicy obsługi widowni.

Pracownicy obsługi widowni są zwykle ubrani na czarno. Sprawdzą Twój bilet, pokierują do szatni i na widownię oraz odpowiedzą na pytania.

Gdy wejdiesz na salę widowiskową, pomogą Ci

w znalezieniu Twojego miejsca.

kawiarenka teatralna. Możesz w niej kupić coś do picia i słodką przekąskę. Kawiarenka jest niewielka, więc czasem będziesz musiał poczekać w kolejce.

W hallu przy szatni znajduje się sklepik, w którym możesz kupić teatralne pamiątki.

Są tam też dwa ekrany, na których wyświetlają się dynamiczne zwiastuny różnych spektakli.

Podczas spektakli weekendowych przy Dużej scenie działa

Przed rozpoczęciem spektaklu w foyer (czyli dużym hallu, który znajduje się przed wejściem do sali widowiskowej) może być tłoczno i głośno.

Na Dużej scenie znajduje się 280 miejsc i wszyscy widzowie będą czekać na rozpoczęcie przedstawienia. Po przyjsciu

do Teatru nie możesz od razu zająć miejsca w sali widowiskowej. W tym czasie aktorzy i obsługa przedstawienia sprawdzają, czy scena i widownia są idealnie przygotowane. Gdy wszystko jest dopięte na ostatni guzik, pracownicy obsługi widowni otwierają drzwi sali widowiskowej i zapraszają widzów do środka.

Jeśli jesteś wrażliwy na głośne dźwięki, możesz skorzystać ze słuchawek wyciszających. Możesz przynieść swoje słuchawki lub bezpłatnie wypożyczyć słuchawki w Teatrze. Słuchawki nie wygłuszają całkowicie, ale pozwalają na obniżenie natężenia dźwięku o około 20 dB. Słuchawki, które posiadamy są przeznaczone dla dzieci w wieku 5-12 lat. Ich ilość jest ograniczona. Możesz je wypożyczyć w szatni.

Na sali widowiskowej nie można pić ani jeść. Możesz natomiast skorzystać ze swojego picia lub jedzenia w foyer przed rozpoczęciem i po zakończeniu przedstawienia.

Na sali widowiskowej nie można korzystać z telefonów komórkowych. Światło ekranu i dźwięki przeszkadzają innym widzom. Jeśli potrzebujesz skorzystać z telefonu, możesz to zrobić w foyer przed rozpoczęciem i po zakończeniu przedstawienia.

Możesz wyjść w trakcie przedstawienia, jeśli tego potrzebujesz. Jeśli zdarza Ci się czuć na przedstawieniach niekomfortowo i potrzebujesz chwili wytchnienia, możesz rezerwować miejsce na brzegach rzędów. Dzięki temu opuścisz salę szybko i wygodnie oraz nie będziesz przeszkadzać innym widzom.

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE O PRZEDSTAWIENIU „ZŁA DZIEWCZYŃKA”

Przedstawienie „Zła dziewczynka” miało swoją premierę 24.05.2025 r. To prapremiera, czyli pierwsze wystawienie tego tekstu w Polsce i na świecie. Spektakl powstał na zamówienie Wrocławskiego Teatru Lalek.

Autorką tekstu jest Maria Wojtyszko, a reżyserem Jakub Krofta. Za scenografię, kostiumy i formy plastyczne odpowiada Matylda Kotlińska, a za muzykę Grzegorz Mazoń. Autorką choreografii jest Milena Czarnik. Światła przygotował Damian Pawella, a projekcje Alicja Pietrucka. Inspicjentką przedstawienia jest Małgorzata Mańko-Drozd.

W spektaklu występuje siedmioro aktorów: Natalia Herman, Radosław Kasiukiewicz, Agata Kucińska, Konrad Kujawski, Anna Makowska-Kowalczyk, Grzegorz Mazoń i Mateusz Zilbert. Niektórzy aktorzy grają tylko jedną rolę, inni wcielają się w kilka postaci.

Przedstawienie trwa 75 minut.

W spektaklu nie ma przerwy.

Przedstawienie „Zła dziewczynka” polecamy dla widzów którzy ukończyli 7. rok życia. To znaczy, że prezentowane treści mogą być nieodpowiednie dla dzieci młodszych: niezrozumiałe, zbyt trudne lub budzące lęk. Jednocześnie przedstawienie doskonale odpowiada na potrzeby widzów starszych niż siedmioletni.

Jeśli Twoje dziecko jest szczególnie wrażliwe na niektóre treści lub bodźce sensoryczne, minimalna granica wieku może być wyższa.

O CZYM JEST SPEKTAKL „ZŁA DZIEWCZYNKA”?

Bohaterką spektaklu jest Zajarka. Zajarka jest nową uczennicą w klasie. Zajarka różni się od pozostałych dzieci: zawsze mówi, co myśli, nie rozumie żartów, a logikę i fakty ceni wyżej niż bajkowe fantazje. A gdy się zdenerwuje... zmienia się w potwora!

Dzieci nie lubią Zajarki. Chcą się jej jak najszybciej pozbyć z klasy. Idealka nie lubi, jak coś nie idzie po jej myśli, Bojan jest lękliwy, a Oczarek jest zagubiony i nic nie rozumie. Może tylko nieśmiały i jękający się Nikoś trochę rozumie Zajarkę, ale to dlatego, że do tej pory to on był najbardziej nie lubianym dzieckiem w klasie.

W klasie pojawiają się napięcia – dzieci mają trudność z poradzeniem sobie z emocjami. Uczniowie boją się Zajarki, nie rozumieją jej. Zachowują się wobec niej w sposób pasywno-agresywny. Unikają bezpośredniej konfrontacji, „karzą” nową koleżankę milczeniem i sarkazmem, pod pozorem żartu i niewinnej uwagi wyrażają swoje negatywne emocje. Zajarka nie rozumie ukrytych komunikatów. Denerwuje się, a jej agresja jest otwarta: dziewczynka biega, gryzie i krzyczy. Ze wszystkich sił stara się zadbać o swoje granice.

Na szczęście w klasie jest Pani. Uczy dzieci radzić sobie z trudniejszymi emocjami. Nie potępia i nie bagatelizuje agresji, lecz stara się zrozumieć jej powód. Przekuwa emocje w konstruktywne działanie. Spektakl nie daje jednak prostych rozwiązań. Żadna gotowa recepta nie zastępuje empatii i otwartości. Szkolne przedstawienie nie rozwiązuje wszystkich problemów dzieci, a radzenie sobie z trudnymi emocjami to długotrwały proces.

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej, jak radzić sobie z przejawami agresji u dzieci oraz jak wspólnie rozładowywać dziecięcą frustrację i przekuwać ją w pozytywne działanie, możesz sięgnąć po książkę duńskiego pedagoga i terapeuty Jespera Juula „Agresja nowe tabu?”

Dzieci w klasie znakomicie radzą sobie z wyzwaniem. Korzystają ze wsparcia Pani i mądrze wykorzystują własne zasoby. Także synek Nikłósia ma Tatę, który, odwołując się do własnych doświadczeń, pomaga chłopcu zmierzyć się z trudną sytuacją w szkole. Dzięki Tacie Synek uczy się rozumieć emocje innych i rozwija empatię, zdolność radzenia sobie z napięciami i rozwiązywania konfliktów. To dorośli, przede wszystkim rodzice, ale również nauczyciele, są najważniejszym wsparciem dla dzieci w trudnych sytuacjach. Nie idą na skróty, lecz przekazują wartości, uwrażliwiają na świat i jego różnorodność, uczą mądrego mierzenia się z wyzwaniami. Nie zostawiają dzieci samotnych wobec trudności.

„Zła dziewczynka” to ciepła i zabawna opowieść o tym, że wszyscy przecież się różnimy. Przeżywamy i okazujemy emocje w różny sposób, mamy różną wrażliwość. Czasami jednak, dążąc do ideału, zapominamy o tym. Piętnujemy zachowania, które wydają się nie spełniać społecznych norm. Ukrywamy trudniejsze emocje, jak złość czy lęk. Mimowolnie wykluczamy i skazujemy na samotność osoby, które mogłyby razem z nami funkcjonować w szkolnej rzeczywistości.

Szczegółowy opis każdej sceny znajdziesz w rozdziale „Mapa treści wrażliwych i bodźców sensorycznych w przedstawieniu” na stronie 18.

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o tym, dlaczego powstał spektakl oraz w jaki sposób może inspirować do rozmowy z dziećmi, [posłuchaj wypowiedzi Marii Wojtyško, autorki tekstu.](#)

JAKĄ ESTETYKĄ POSŁUGUJE SIĘ PRZEDSTAWIENIE?

„Zła dziewczynka” jest spektaklem teatru formy, który rozgrywa się w planie żywym. To znaczy, że w przedstawieniu nie ma lalek, ale aktorzy, którzy występują w kostiumach i charakteryzacji. Spektakl luźno nawiązuje do estetyki cyrku, kłownady. Przedstawienie jest bardzo atrakcyjne wizualnie: kolorowe i pełne widowiskowych kostiumów. Scenografia utrzymana jest w pogodnej, pastelowej tonacji.

Scena przywołuje skojarzenie ze szkolną klasą. Sala lekcyjna jest jednak metaforyczna, niedostępna. Dwukolorowe ściany z wyraźnym paskiem przywodzą na myśl lamperię. Pośrodku stoi czarna, szkolna tablica. Nie ma jednak ławek ani innych szkolnych mebli i przyborów. Duże, żółte kubiki pełnią funkcję szkolnych ławek i parawanu w klasowym przedstawieniu. W głębi sceny, na podeście stoi łóżko. To rzut oka w przyszłość, gdy dorosły już Niktoś opowiada szkolne przygody zasypiającemu synkowi.

Aktorzy występują w bogatych, interesujących kostiumach. Część kostiumów jest nierealistyczna, przeskalowana. Ludzkie sylwetki gubią proporcje, wydają się nienaturalnie duże lub grube. Przypominają teatralne lalki. Kostiumy oddają charakter postaci w sposób nieco prześmiewczy.

W tym również twórcy przedstawienia nawiązują do tradycji cyrkowych. Z jednej strony kostium już pierwszy rzut oka pozwala określić najważniejsze cechy postaci. Z drugiej – cyrk to także niebywałe talenty i nadludzkie moce artystów. W spektaklu „Zła dziewczynka” każda z postaci jest na swój sposób superbohaterem.

W scenie szkolnego przedstawienia uczniowie zakładają maski. Maski przypominają dziecięce rysunki. Mają nieprawdziwe proporcje i nierealistyczne kolory (np. Zajączek jest niebieski). Czasem maski odwołują się do metafory. Gdy jeden z uczniów gra leśne żabki, na jego zielonej masce jest wiele żabich oczu.

Galerię zdjęć oraz filmowy zwiastun spektaklu znajdziesz na stronie www.teatrlalek.wroclaw.pl (przy opisie przedstawienia)

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o estetyce przedstawienia, o tym skąd wziął się pomysł na sceniczny świat „Złej dziewczynki” i jakie sensy kryją się w plastycznej warstwie spektaklu, [posłuchaj wypowiedzi Jakuba Krofty, reżysera.](#)

KTO WYSTĘPUJE W PRZEDSTAWIENIU „ZŁA DZIEWCZYŃKA”?

Zajarka

Zajarka jest nową uczennicą w I klasie. Zajarka zawsze mówi to, co myśli, nie rozumie żartów, a logikę i fakty ceni wyżej niż bajkowe fantazje. Zajarka łatwo wpada w złość. Wtedy zmienia się w potwora z łuskami i pazurami. Kiedy jednak Zajarka poczuje się bezpiecznie, stara się panować nad swoimi emocjami.

W roli Zajarki występuje Natalia Herman.

Nikłoś

Nikłoś chodzi do I klasy. Jest nieśmiały i trochę się jąka. Bardzo chciałby należeć do klasowej paczki, ale koledzy go wykluczają. Nikłoś jest wrażliwy i empatyczny. Próbuje pomóc Zajarce, nowej koleżance. Znajduje sposoby na to, by dziewczynka czuła się w klasie dobrze i bezpiecznie. Wspólnie wymyślają scenariusz szkolnego przedstawienia.

W roli Nikłosa występuje Mateusz Zilbert

Idealka

Koleżanka z klasy. Idealka musi być zawsze we wszystkim najlepsza. Nie znosi, gdy coś idzie nie po jej myśli, albo ktoś się źle zachowuje. Chce, żeby Zajarka została wyrzucona z klasy. Ale gdy dziewczynka znika, Idealka bardzo martwi się o jej los w nowej szkole. Jest mądrą uczennicą, więc w końcu pojmuję, że nie wszystko musi być idealne, a w różnorodności tkwi siła.

W roli Idealki występuje Agata Kucińska.

Oczarek

Kolega z klasy. Oczarek jest trochę zagubiony i wielu rzeczy nie rozumie. Nie potrafi się skupić i zapamiętać najprostszych rzeczy. Mama chciała go wysłać do szkoły specjalnej, ale zdecydowała, że lepiej mu będzie w zwykłej klasie. I miała rację. Oczarek mimo różnych trudności jest dobrym i zabawnym kolegą.

W roli Oczarka występuje Radostaw Kasiukiewicz.

Bojan

Kolega z klasy. Jest duży i silny. Czasem dokucza Niktosiowi, ale kiepsko mu to wychodzi. Bojan pomaga Idealce i Oczarkowi pozbyć się Zajarki ze szkoły. Gdy jednak dziewczynka znika z klasy, Bojan czuje się nieswojo. Przed szkolnym występem okazuje się, że Bojan jest bardzo lękliwy. Za nic w świecie nie wyjdzie na scenę. To Zajarka dodaje mu otuchy i pewności siebie.

W roli Bojana występuje Konrad Kujawski.

Pani

Wychowawczyni I klasy. To ona wita w szkole Zajarkę i pomaga się jej odnaleźć w nowej grupie. Bardzo stara się, żeby dzieci były dla siebie wyrozumiałe i koleżeńskie, i wszystkie czuły się w szkole dobrze i bezpiecznie. Gdy Dyrektor wymierza całej klasie karę, Pani stoi murem za swoimi uczniami. Wspiera ich i nie pozwala nikomu skrzywdzić.

W roli Pani występuje Anna Makowska-Kowalczyk.

Pan od Rytmiki

Artysta, który chyba nie odnajduje się w szkole. Jest w pełni oddany muzyce, żyje w swoim własnym świecie. Boi się dzieci i ich problemów. Gdy na lekcji wybucha konflikt, Pan od Rytmiki nie próbuje go rozwiązać, ale wpada w panikę i ucieka. Ze łzami w oczach zabiera swoje rzeczy i rezygnuje z pracy w szkole.

W roli Pana od Rytmiki występuje Grzegorz Mazoń.

Dyrektor

Zwolennik dyscypliny i autorytetu. Wszyscy się go boją. Nie interesują go problemy i emocje dzieci, ani to, co mają do powiedzenia. Zawsze wie lepiej, co jest dla uczniów dobre. Wymierza klasie karę i tylko upór Pani oraz współpraca dzieci sprawiają, że mimo wcześniejszego zakazu klasa zaprezentuje swoje przedstawienie na międzyszkolnym konkursie.

W roli Dyrektora występuje Grzegorz Mazoń.

ŚWIATŁA I DŹWIĘKI W SPEKTAKLU

światła

W przedstawieniu „Zła dziewczynka” światła budują różne światy. Gdy światło pada na przód sceny, jesteśmy w szkole, a gdy rozświetlony jest podest w głębi, przenosimy się do domu dorosłego Nikłosa. To, gdzie się znajdujemy, wyznaczają nie tylko kierunki światła, ale również jego kolor i natężenie. Szkolna klasa jest oświetlona jasno i równomiernie, światło w pokoju przywodzi na myśl delikatny, ciepły blask nocnej lampki.

Światła budują również atmosferę spektaklu i oddają emocje bohaterów. Kiedy pojawiają się trudniejsze emocje: Nikłós czuje się samotny i nie lubiany przez kolegów, a Zajarka wpada w złość, na scenie robi się ciemniej.

W przedstawieniu światła zmieniają się płynnie: nie ma gwałtownych zmian kolorów ani natężenia. Twórcy unikają również blackoutów (całkowitych wyciemnień) – w ciemniejszych momentach na scenie panuje półmrok, a wszystkie postaci są delikatnie oświetlone i rozpoznawalne.

! W niektórych scenach (gdy Nikłós śpiewa piosenkę o tym, że czuje się samotny, w scenie szkolnego przedstawienia) twórcy wykorzystują efekt podobny do stroboskopu. Jasne, delikatnie migoczące słupy światła przesuwają się nad sceną. Efekt jest jednak zdecydowanie spokojniejszy niż stroboskop, a zmiany (błyski) są znacząco spowolnione.

! W scenie złości Zajarki efekt świetlnych błysków jest intensywniejszy. Nie jest to jednak klasyczny stroboskop, choć może być niebezpieczny dla niektórych osób, chorych na epilepsję.

Efekt jest najbardziej widoczny w pierwszych rzędach. Jeśli obawiasz się, że może być dla Ciebie nieodpowiedni, wybierz miejsca w dalszej części widowni.

! Grozę cmentarza w szkolnym przedstawieniu oddaje niebieskie światło, które daje podobne efekty, co światło UV: fluorescencyjne elementy scenografii delikatnie świecą w półmroku.

dym sceniczny

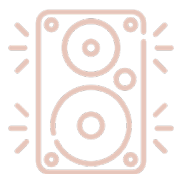
W przedstawieniu jest wykorzystywany dym sceniczny. Jest on obecny niemal przez cały czas trwania spektaklu w postaci lekkiej mgiełki na horyzoncie. Twórcy unikają mocnego lub gwałtownego zadymienia. Dzięki obecności dymu światło jest delikatniejsze i bardziej rozmyte.

projekcje

W spektaklu projekcja pojawia się dwukrotnie, podczas zmiany Zajarki w potwora. Gdy dziewczynka wpada w złość, na projekcji w głębi sceny wyświetla się czarna postać. Zajarka gwałtownie rośnie, a jej ciało zmienia kształt.

Na głowie wyrastają rogi, a uszy są nieproporcjonalnie duże. Potwór ma duże, kocie oczy i wielkie łapy. Z tyłu wyrasta mu gruby, kolczasty ogon. Potwór porusza się gwałtownie.

dźwięki

Muzyka i dźwięki oddają emocje i atmosferę spektaklu. Ilustrują złość, smutek i lęk bohaterów, oddają nastrój szkolnego przedstawienia.

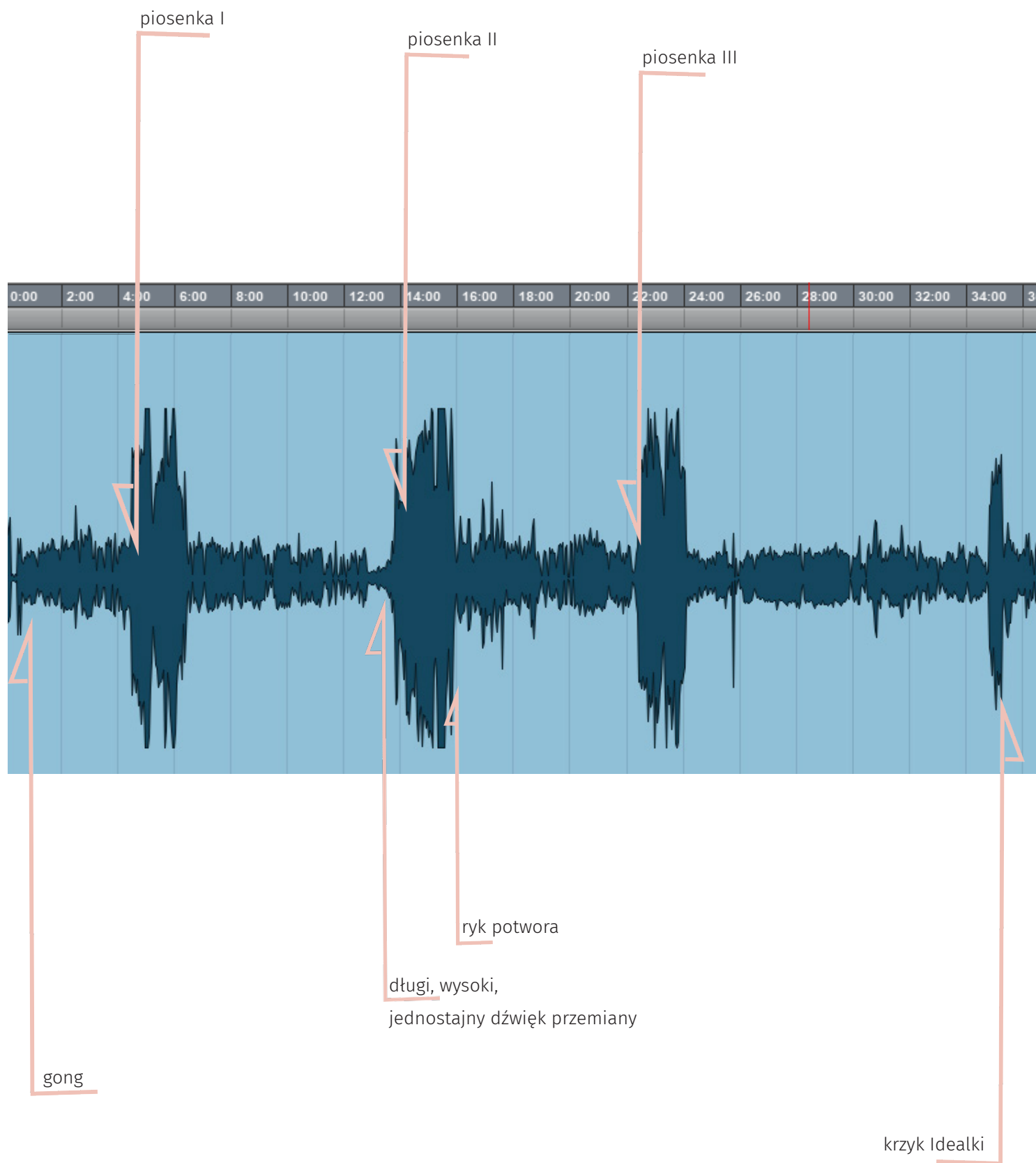
Muzyka jest grana zarówno z głośników, jak i na żywo – w scenie próby szkolnego przedstawienia i lekcji rytmiki aktor gra na elektronicznym pianinie.

Cały spektakl jest stosunkowo głośny, ale muzyka utrzymuje się podobnym poziomie. Jedynie piosenki są nieznacznie głośniejsze od pozostałych scen.

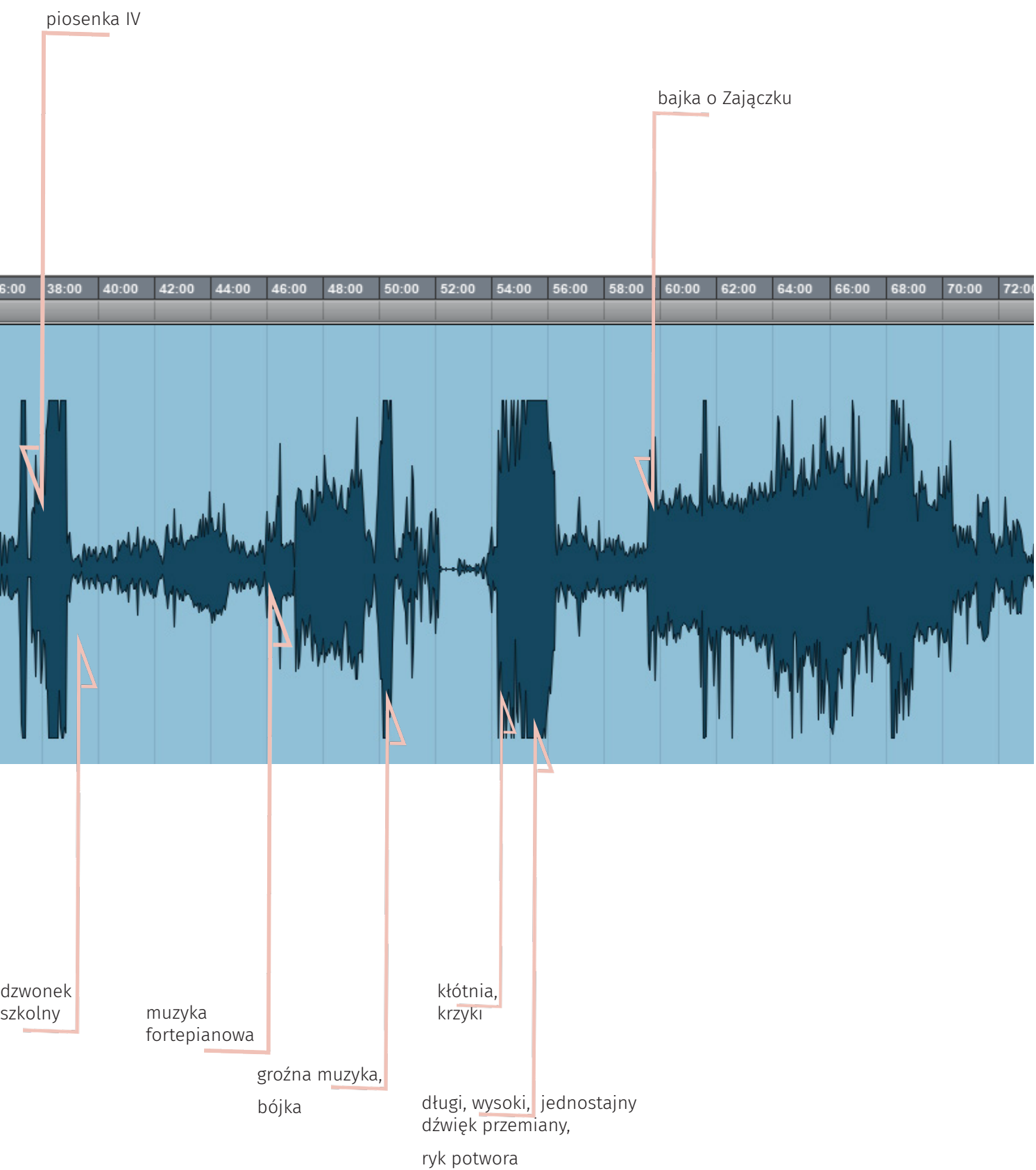
! W scenach złości Zajarki przemianie w potwora towarzyszy długi, jednostajny, wysoki dźwięk. Może budzić niepokój lub być niekomfortowy dla osób wrażliwych na wrażenia słuchowe.

! Projekcji, na której dziewczynka zamienia się w potwora, towarzyszy głośny ryk monstrum. Dźwięk może wywoływać lęk.

Szczegółową mapę dźwiękową przedstawienia znajdziesz na następnej stronie.

MAPA DŹWIĘKÓW NA OSI CZASU SPEKTAKLU

MAPA TREŚCI WRAŻLIWYCH I BODŹCÓW SENSORYCZNYCH W PRZEDSTAWIENIU

UWAGA! W tym rozdziale opisujemy po kolei każdą scenę spektaklu. Jeśli nie chcesz znać szczegółów przed obejrzeniem przedstawienia, przejdź do strony 24.

treści
wrażliwe

fabuła

bodźce
sensoryczne

scena I Dziewczynka, która bije

[0:00 – 03:00]

Synek nie chce iść do szkoły. W jego klasie jest dziewczynka, która zachowuje się agresywnie. Tata obiecuje opowiedzieć chłopcu o swojej szkole, w której też była taka dziewczynka.

samotność, odrzucenie przez grupę, na której zależy bohaterowi

dokuczanie dziecku i podważanie jego poczucia własnej wartości

scena może budzić smutek lub niepewność

scena II Klasa

[03:00 – 06:00]

W szkole Tata miał przezwisko Nikłoś. Był mały, nieśmiały i się jękał. Koledzy mu dokuczali. Śpiewa piosenkę o tym, jak trudno być tą jedyną osobą w klasie, która nie jest w szkolnej paczce.

ciemne tło i migoczące światło, zbliżone do stroboskopu (jednak o znacznie mniejszym natężeniu i częstotliwości)

nadwaga
bezpośrednia komunikacja, pozbawiona uważności na uczucia innych osób

scena może wywoływać napięcie

scena III Zajarka

[06:00 – 10:00]

Pani przedstawia nową uczennicę. To Zajarka. Zajarka zachowuje się dziwnie. Warczy, gdy się denerwuje. Mówi Pani, że ta jest gruba, co bardzo nie podoba się innym dzieciom. Pani jest przykro.

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

odrzućenie przez klasę
– zachowania pasywno-agresywne
agresja fizyczna
– popychanie bohaterki
trudne emocje, z którymi bohaterka sobie nie radzi (lęk, złość)

scena może wywoływać smutek i strach

scena IV Narada

[10:00 – 14:30]

Dzieci naradzają się, jak się pozbyć Zajarki. Zajarka nie rozumie, dlaczego inni uczniowie jej nie lubią. Chciałaby chodzić z nimi na lody i odrabiać lekcje. Zajarka śpiewa piosenkę o targających nią emocjach.

przyciemnione światło
około 13 minuty wyso-
ki, jednostajny, długi
dźwięk (dźwięk trwa ok.
15 sekund)

piosenka z gwałtownymi zmianami emocji i muzyki (od łagodnej do agresywnej i z powrotem), na agresywnej muzyce długi dźwięk, opisany powyżej

najbardziej intensywna pod względem bodźców i emocji
scena w spektaklu - może budzić strach

scena V Przemiana

[14:30 – 15:30]

Zajarka w końcu nie wytrzymuje i zamienia się w potwora. Najprawdziwszego potwora z zębami, rogami i łuskami. Zajarka biega i wszystko niszczy. Dzieci są przerażone.

przyciemnione światło
projekcja, na której dziewczynka zmienia się
potwora (projekcja trwa ok. 40 sekund)

w czasie trwania projekcji głośny ryk potwora

scena VI Co wyście jej zrobili?

[15:30 – 17:00]

Do klasy wraca Pani. Jest przerażona. Karci dzieci. Próbuje uspokoić Zajarkę. Gdy Pani i Zajarka wychodzą, Idealka zaczyna płakać. Nie może się pogodzić z tym, że Pani jest rozczarowana jej zachowaniem.

treści wrażliwe

samotność, niezrozumienie
odrzućenie przez klasę – za-
chowania pasywno-agresywne

scena może budzić smutek

fabuła

scena VII Zajączki

[17:00 – 24:30]

Pani z Zajarką wracają do klasy. Pani mówi dzieciom, że muszą się lepiej poznać, by nauczyć się rozwiązywać trudności. Wpada na pomysł, że klasa wspólnie wystawi przedstawienie. Okazuje się, że Zajarka ma znakomitą pamięć i szybko się uczy. Dzieci śpiewają piosenkę o tym, jak pozbyć się dziewczynki.

scena VIII Chcę, żeby uszka mi urosły

[24:30 – 39:00]

Dzieci czytają tekst sztuki „O Zajączku, który miał za krótkie uszy”. Zajarka wciąż poprawia tekst przedstawienia – jest nielogiczny i niezgodny z faktami. Dzieci robią wszystko, żeby zdenerwować dziewczynkę. Chcą, żeby Pani zobaczyła w niej potwora.

Niktoś śpiewa piosenkę o tym, że może Zajarka wcale nie jest taka zła.

scena IX Lody

[39:00 – 41:00]

Niktoś i Zajarka idą na lody. Zajarka skarży się, że nie rozumie bajki. Dziwi się, dlaczego ludzie nie są dociekliwi i nie interesuje ich prawda.

scena X Przegląd bajek

[41:00 – 43:00]

Niktoś i Zajarka opowiadają sobie bajki: o Czerwonym Kapturku, Trzech Świnkach i Królewnie Śnieżce. Tylko zakończenia zmieniają na mniej bajkowe, bardziej prawdziwe. Zajarka wpada na pomysł, żeby przepisać na nowo bajkę o Zajączku.

bodźce sensoryczne

przyciemnione światło

śmierć
(w klasycznych bajkach)

mimo trudnego tematu, scena
ma wydźwięk humorystyczny

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

śmierć
(naturalny cykl życia i śmierci
zwierząt w przyrodzie)

mimo trudnego tematu, scena
ma wydźwięk humorystyczny

scena XI Przepisywanie bajki

[43:00 – 45:00]

Niktoś i Zajarka wymyślają na nowo bajkę
o Zajączku. Jest trochę niekonwencjonalna, ale
dzieci świetnie się przy tym bawią.

scena XII Zakochana para

[45:00 – 46:30]

Niktoś i Zajarka chwalą się przed klasą,
że wymyślili nową wersję bajki o Zajączku. Dzieci
wątpią, czy bajka będzie ciekawa. Zaczynają
dokuczać Zajarce i Nikłosiowi, nazywają
zakochaną parą.

agresja fizyczna – dzieci popy-
chają i przewracają bohaterkę
szkolna bójka

scena może wywoływać strach
lub napięcie

scena XIII To nie jest polonez

[46:30 – 50:30]

Pan od Rytmiki prowadzi lekcję. Dzieci tańczą
poloneza. Próbuje zdenerwować Zajarke, żeby
się zmieniła w potwora. Niktoś jest rozdarty: nie
wie, czy trzymać z paczką, czy z nową koleżanką.
Dochodzi do bójki.

przyciemnione światło
muzyka, budująca na-
strój grozy

scena XIV Wreszcie dostaniecie za swoje

[50:30 – 52:30]

Pani jest rozczarowana zachowaniem dzieci.
Uczniowie zrzucają na siebie winę za bójkę.
Mówią Zajarce, że to Niktoś wpadł na pomysł,
by ją zdenerwować. Zajarka jest zagubiona: nie
rozumie, dlaczego wszyscy ją oszukują. Nie wie,
komu może zaufać.

treści wrażliwe

agresja dorosłych wobec dzieci – krzyk
trudne emocje, z którymi bohaterka sobie nie radzi (lęk, złość)

scena intensywna pod względem bodźców i emocji - może budzić napięcie i strach

fabuła

scena XV Teraz dopiero zaczną się kłopoty

[52:30 – 56:30]

Do klasy wchodzi Pan Dyrektor. Karze wszystkie dzieci zakazem wyjazdu na konkurs dramatyczny. Zajarka próbuje dyskutować z Panem Dyrektorem, ale to bezcelowe. Dzieci również starają się go przekonać. Wśród ogólnego krzyku i napięcia Zajarka zmienia się w potwora.

scena XVI Kto uratował sytuację

[56:30 – 58:00]

Synek jest ciekawy, czy dzieciom udało się przygotować przedstawienie. Tata mówi mu, że Zajarkę wyrzucono ze szkoły. Synek uważa, że to niesprawiedliwe. Zauważa, że jego koleżanka z klasy również nie jest agresywna tak zupełnie bez powodu.

scena XVII Trochę głupio

[58:00 – 1:00:30]

Zajarkę wyrzucono ze szkoły. Dzieci czują się nieswojo – martwią się, co się stanie z dziewczynką.

Synek również nie może się z tym pogodzić. Tata – Nikłós opowiada mu, jak Pani uratowała sytuację.

bodźce sensoryczne

przyciemnione światło
około 55 minuty wysokości, jednostajny, długi dźwięk (dźwięk trwa ok. 20 sekund)

około 55 minuty projekcja, na której dziewczynka zmienia się w potwora (projekcja trwa ok. 25 sekund)

w czasie trwania projekcji głośny ryk potwora i migające światła

przyciemnione światło

treści
wrażliwe

fabuła

bodźce
sensoryczne

scena XVIII Za pół godziny premiera

[1:00:30 – 1:02:00]

Za pięć minut spektakl. Oczarek gdzieś przepadł, a Bojan boi się występu. Zajarka zaczyna się denerwować, ale Nikłós i Idealka pomagają jej się uspokoić. Dzieci bardzo się wspierają. Wzajemnie pomagają sobie uwierzyć w sukces przedstawienia.

śmierć (naturalny cykl życia i śmierci zwierząt w przyrodzie)

mimo trudnego tematu, scena ma wydźwięk humorystyczny

scena XIX Nowa wersja bajki o Zajączku

[1:02:00 – 1:11:00]

Dzieci wystawiają samodzielnie przygotowane przedstawienie o Zajączku. Zajarka zadbała, aby było zgodne z faktami. Leśne życie jest pełne wyzwań i niebezpieczeństw. Jedynym lekarstwem dla niesłyszącego Zajączka jest przyjaciółka, która będzie mu wszystko tłumaczyć. Pani jest dumna z dzieci. Pan Dyrektor nie podziela jej entuzjazmu.

migoczące światło, zbliżone do stroboskopu (jednak o znacznie mniejszym natężeniu i częstotliwości)
niebieskie światło, w którym fluorescencyjne elementy scenografii delikatnie świecą w półmroku

scena XX Epilog

[1:11:00 – 1:15:00]

Synek zasypia. Do pokoju wkrada się... Potwór. Tata – Nikłós tłumaczy potworowi, dlaczego synek tak późno poszedł spać. Potwór zmienia się w Zajarkę – mamę chłopca.

przyciemnione światło
muzyka, budząca nastrój grozy
cień potwora na ścianie

CZY PRZEDSTAWIENIE JEST DOSTĘPNE DLA WIDZÓW O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH, W TYM OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI?

Przedstawienie jest dostępne dla widzów o szczególnych potrzebach:

a) osoby z trudnościami w obszarze poruszania się:

Duża scena, na której prezentowany jest spektakl „Zła dziewczynka”, jest dostępna dla osób z trudnościami w obszarze poruszania się. Widzowie mogą skorzystać z windy w asyście pracownika obsługi widowni. Winda dojeżdża na poziom widowni Dużej sceny, miejsca na widowni można zająć bez konieczności pokonywania schodów. Liczba miejsc dla osób poruszających się na wózkach jest ograniczona, warto więc zgłosić ten fakt podczas rezerwacji biletów.

b) osoby z trudnościami w obszarze widzenia:

Spektakl ma opracowaną audiodeskrypcję, z której można skorzystać podczas prezentacji przedstawienia. Spektakle z audiodeskrypcją są oznaczone w repertuarze skrótem AD. Grupy zorganizowane mogą również zamówić audiodeskrypcję w wybranym terminie prezentacji – możesz zgłosić taką potrzebę z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności.

W wybranych terminach widzom z trudnościami w obszarze widzenia proponujemy touch-tour – oprowadzanie dotykowe z audiodeskrypcją na żywo, które pozwala poznać przestrzeń, elementy scenografii oraz rekwizyty do spektaklu „Zła dziewczynka”. Chęć udziału w oprowadzaniu możesz zgłosić z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności.

Osobom z niepełnosprawnością wzroku polecamy miejsca w pierwszych rzędach – tak, aby mogły lepiej dostrzec szczegóły inscenizacji. Możesz zgłosić taką potrzebę podczas rezerwacji biletów.

c) osoby z trudnościami w obszarze słyszenia:

Spektakl jest tłumaczony na Polski Język Migowy. Na tym etapie produkcji przedstawienie nie jest opatrzone napisami, nie ma również możliwości skorzystania z pętli indukcyjnej. Przedstawienia tłumaczone na Polski Język Migowy są oznaczone w repertuarze skrótem PJM. Grupy zorganizowane mogą również zamówić tłumaczenie w wybranym terminie prezentacji (w miarę dostępności tłumacza PJM). Możesz zgłosić taką potrzebę z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności.

Osobom z niepełnosprawnością słuchu rekomendujemy miejsca w środkowych rzędach, na podwyższeniu – tak, aby mogły objąć wzrokiem zarówno scenę, jak i tłumacza PJM. Możesz zgłosić taką potrzebę podczas rezerwacji biletów.

Ze względu na znaczną ilość tekstu oraz niektóre trudniejsze znaki migowe, przedstawienie polecamy dzieciom od lat 10.

d) osoby z trudnościami w obszarze rozumienia:

Na tym etapie produkcji przedstawienie nie jest opatrzone napisami w języku polskim.

Przedstawienie jest dostępne dla widzów z niepełnosprawnością intelektualną. Spektakl operuje teatralną metaforą, która jest zrozumiała dla widzów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i umiarkowanym. Tekst, który odgrywa w opowieści znaczącą rolę, jest czytelny i jasny. W przyszłości planujemy opracować do spektaklu tekst objaśniający, który pomoże osobom z trudnościami w obszarze rozumienia interpretować teatralne symbole, łączyć wątki i poznać strukturę dramaturgiczną.

Widzowie o szczególnych potrzebach mogą skorzystać z asysty w dotarciu do budynku Teatru z taksówki lub najbliższych przystanków komunikacji miejskiej. Potrzebę asysty możesz zgłosić z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności (kontakt na stronie 30).

CZY PRZEDSTAWIENIE JEST ODPOWIEDNIE DLA WIDZÓW NEURORÓŻNORODNYCH?

Bohaterką przedstawienia jest Zajarka. Choć nie pada to w przedstawieniu wprost, można się domyślić, że Zajarka jest w spektrum autyzmu. Zajarka zawsze mówi to, co myśli, nie rozumie żartów, a logikę i fakty ceni wyżej niż bajkowe fantazje. Łatwo się zapala do różnych pomysłów i jest w nie bardzo zaangażowana. Zajarka jest pozytywną bohaterką: zabawną, otwartą na inne dzieci i wrażliwą – widzowie z nią sympatyzują.

Cała historia jest jednak opisana z perspektywy dzieci neurotypowych. Niektóre wypowiedzi Zajarki budzą śmiech lub niezrozumienie. Złość i agresja – trudne tak dla Zajarki, jak i dla innych dzieci w klasie – wywołują lęk. W przedstawieniu pojawia się sporo napięć. Są to napięcia zarówno wewnątrz targanej emocjami dziewczynki, jak i konflikty rówieśnicze. Dzieci nie rozumieją zachowania Zajarki: boją się jej i dokładają starań, by pozbyć się dziewczynki z klasy.

Postać Dyrektora szkoły wprowadza wątek trudnych relacji dzieci i opiekunów. Dyrektor nie próbuje zrozumieć dzieci, ale rozwiązuje konflikty krzykiem i radykalnymi decyzjami, które nie pozostawiają przestrzeni na dialog i zrozumienie. Szkolne napięcia są istotną osią dramaturgiczną spektaklu i choć wszystko kończy się dobrze, mogą one być trudne w odbiorze dla niektórych widzów neuroróżnorodnych.

Sama kompozycja spektaklu jest harmonijna i, poza dwoma momentami, nie odznacza się intensywnymi bodźcami sensorycznymi. W scenach złości Zajarki przemianie w potwora towarzyszy długi, jednostajny, wysoki dźwięk. Może budzić niepokój lub być niekomfortowy dla osób wrażliwych na wrażenia słuchowe. W tych samych scenach twórcy posłużyli się efektem migających świateł.

Bodźce sensoryczne oraz treści wrażliwe szczegółowo omawiamy w rozdziałach „Światła i dźwięki spektaklu” na stronie 14. oraz „Mapa treści wrażliwych i bodźców sensorycznych w przedstawieniu” na stronie 18.

W JAKI SPOSÓB TEATR WSPIERA WIDZÓW ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI W ODBIORZE I ROZUMIENIU SPEKTAKLU „ZŁA DZIEWCZYŃKA”?

Przedstawienie pod tytułem „Zła dziewczynka” konsultowała grupa dzieci w wieku od 9 do 13 lat. Dzieci uczestniczyły w próbach i rozmawiały z autorką, reżyserem, aktorami. Od pierwszej niemal próby twórcy wiedzieli, w jaki sposób młodzi odbiorcy rozumieją przekaz przedstawienia, jakie treści lub środki wyrazu są dla dzieci trudne, a jakie najlepiej oddziałują na ich wyobraźnię. Dzięki tym rozmowom mogli zadbać, by spektakl był odpowiedni dla dziecięcych odbiorców.

► Aby poznać dziecięcą perspektywę odbioru spektaklu, warto zajrzeć do programu przedstawienia „Zła dziewczynka”. Katarzyna Krajewska, pedagożka teatru, rozmawia z dziecięcymi konsultantami przedstawienia. Konsultanci opisują wrażenia i obserwacje na temat świata przedstawionego w „Złej dziewczynce”. To cenna inspiracja i źródło wiedzy dla wszystkich, którzy chcą traktować przedstawienie jako pretekst do rozmowy z dziećmi na ważne dla nich tematy. Program można nabyć w teatralnym sklepiku w wersji papierowej lub pobrać PDF ze strony teatru: www.teatrlalek.wroclaw.pl (przy opisie spektaklu).

► Przedstawieniu towarzyszy cykl bezpłatnych warsztatów twórczych dla dzieci neurotypowych i neuroróżnorodnych: „Schola? Styka!” „Schola? Styka!” to spotkania, podczas których uczestnikom w wieku 8-12 lat proponujemy różne aktywności twórcze: sprawdzamy, jak działają słowa i wyrażenia, badamy możliwości, które daje nam ruch i muzyka w teatrze, eksperymentujemy z tworzeniem własnych przedstawień. Warsztaty zaprojektowali oraz zrealizowali: Marta Kurowska, specjalistka ds. dostępności i edukacji, oraz Robert Maniak.

► Osobnym cyklem są warsztaty adresowane do młodzieży w kryzysie zdrowia psychicznego. Uczestnicy w wieku 11-13 lat korzystają z inspiracji przedstawieniem „Zła dziewczynka” i teatralnymi metodami pracują nad rozpoznawaniem i nazywaniem emocji, relacjami rówieśniczymi oraz rolami, które przyjmują i nadają w grupie. Cykl zaprojektowała i zrealizowała Katarzyna Krajewska, kierowniczka Pracowni Pedagogiki Teatru we Wrocławskim Teatrze Lalek.

Dodatkowe wsparcie dla widzów o szczególnych potrzebach opisujemy w rozdziale: „Czy przedstawienie jest dostępne dla widzów o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami?” na stronie 24.

SŁOWNICZEK TRUDNIEJSZYCH POJĘĆ

AUDIODESKRYPCJA – słowny opis warstwy plastycznej, dostępny dla osób z trudnościami w obszarze widzenia. W repertuarach i na stronie internetowej audiodeskrypcja jest określona skrótem AD. Podczas spektakli teatralnych osoby, które potrzebują audiodeskrypcji, odsłuchują ją na specjalnych odbiornikach ze słuchawkami. Lektor opisuje jak wygląda scenografia, kostiumy oraz działania aktorów. Audiodeskrypcja nie przeszkadza osobom, które nie korzystają z tego udogodnienia – nie słyszą jej. Podczas warsztatów prowadzimy audiodeskrypcję na żywo: prowadzący opisują na głos wygląd osób, przedmiotów i działań.

DOSTĘPNOŚĆ – możliwość skorzystania z różnych miejsc i wydarzeń bez ograniczeń. Dostępność obejmuje obszary widzenia, słyszenia, poruszania się, rozumienia i czucia. Dzięki odpowiednio zaplanowanym wydarzeniom oraz wykorzystanym technologiom i udogodnieniom w spektaklach, warsztatach i oprowadzaniach mogą wziąć udział m.in. osoby z niepełnosprawnościami, neuroróżnorodne, seniorzy, rodzice małych dzieci i wiele innych grup. Nie tworzymy osobnych wydarzeń, ale dbamy o to, byśmy mogli wspólnie doświadczać teatru.

NAPISY DO SPEKTAKLI – są to napisy w języku polskim, które wyświetlamy podczas wybranych wydarzeń. Napisy służą głównie osobom g/Głuchym i słabosłyszącym. Nie wszystkie osoby z niepełnosprawnością słuchu znają Polski Język Migowy i to właśnie napisy pomagają im w poznaniu treści wydarzenia. Podczas spektakli napisy są wyświetlane na ekranach, umieszczonych z boku sceny. Ekran nie zasłaniają obrazu, ani nie przeszkadzają w odbiorze. Na ekranach, poza kwestiami postaci, autor wyświetla również opisy najważniejszych dźwięków w spektaklu lub rodzaj muzyki, która towarzyszy scenie.

NEURORÓŻNORODNOŚĆ – określenie na różne funkcjonowanie ludzkich mózgów w takich obszarach, jak uczenie się, kontakty społeczne, skupienie uwagi, przeżywanie i okazywanie emocji, i wielu innych. Może obejmować osoby w spektrum autyzmu, spektrum

ADHD, wysoko wrażliwe, doświadczające i okazujące emocje w sposób inny, niż społecznie usankcjonowane normy. Neuroróżnorodność odchodzi od wcześniejszych koncepcji zaburzeń rozwojowych lub czynników środowiskowych, które sprawiają, że człowiek zachowuje się „nieodpowiednio”. Zwraca uwagę na naturalne różnice między ludźmi oraz empatię i komunikację, dzięki którym możemy razem funkcjonować.

POLSKI JĘZYK MIGOWY – język, którym posługują się osoby g/Głuche. Jest to system znaków – gestów, które odpowiadają słowom i zwrotom w języku polskim. Dodatkowo w Polskim Języku Migowym istnieją znaki, które odpowiadają pojedynczym literom i cyfrom. Polski Język Migowy ma swoją

własną gramatykę, różną od gramatyki języka polskiego. Gdy w repertuarze lub na stronie internetowej zobaczysz skrót PJM, to znaczy, że podczas spektaklu lub warsztatu będzie obecny tłumacz Polskiego Języka Migowego. Tłumacz będzie tłumaczyć wydarzenie lub pomoże w komunikacji z osobami g/Głuchymi.

TEKST OBJAŚNIAJĄCY – dodatkowy tekst, który towarzyszy spektaklowi. Wspiera osoby z trudnościami w obszarze rozumienia w interpretacji metafor teatralnych, rozumieniu trudniejszych słów lub podążaniu za fabułą – w przypadku retrospekcji lub wielu wątków. Podczas spektakli

teatralnych osoby, które potrzebują tekstu objaśniającego, odsłuchują go na specjalnych odbiornikach ze słuchawkami. Lektor podpowiada znaczenie słów, obrazów i sytuacji, łączy wydarzenia i jest przewodnikiem po świecie przedstawienia. Tekst objaśniający nie przeszkadza osobom, które nie korzystają z tego udogodnienia – nie słyszą go.

KONTAKT

Jeśli chcesz kupić bilet na przedstawienie „Zła dziewczynka”, możesz skontaktować się z pracownikami Biura Organizacji Widowni:

nr telefonu: 71 335 49 11 lub 71 335 49 12 lub 71 335 49 49

e-mail: widownia@teatrlalek.wroclaw.pl

Pracownicy Biura Obsługi widowni pomogą Ci wybrać odpowiednie miejsce oraz kupić bilet. Pracownicy Biura Organizacji Widowni pracują od poniedziałku do piątku w godz. 7.30-15.30.

Jeśli potrzebujesz informacji o dostępności przedstawienia dla osób ze szczególnymi potrzebami, audiodeskrypcji, tłumaczenia PJM lub asysty, możesz skontaktować się z Martą Kurowską, specjalistką ds. dostępności i edukacji:

nr telefonu: 71 335 49 09 lub 504 54 74 26 (tylko sms)

e-mail: marta.kurowska@teatrlalek.wroclaw.pl

Specjalistka do spraw dostępności i edukacji pracuje od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00 oraz podczas wybranych dostępnych wydarzeń.

Redakcja przedprzewodnika: Marta Kurowska

Materiały audiowizualne
i opracowanie graficzne: Robert Maniak

Zdjęcia: Natalia Kabanow, Robert Maniak

Konsultacja: Justyna Mańkowska-Kaczmarek

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego